

Státní služba

Červenec 2016

Již z přechozích článků věnovaných státní službě (ty o změnách služebního poměru nevyjímaje) pozorný čtenář jistě pochopil, že služební poměr je právním vztahem odlišným od pracovního poměru.

- Změny služebního poměru: Přeložení
- Skončení služebního poměru v důsledku nevykonání úřednické zkoušky

Změny služebního poměru: Přeložení

Jednou z podstatných součástí veřejnoprávní povahy služebního poměru je totiž skutečnost, že vztah státního zaměstnance ke státu je vztahem, jehož součástí na straně státu je potřeba zajistit řádný výkon veřejné správy, tedy zajistit řádný výkon působnosti jednotlivých služebních úřadů. Jedná se proto o službu státního zaměstnance ve prospěch státu a jeho občanů, což s sebou v některých případech nese více omezení, než připouští klasický pracovněprávní vztah. Jedním z těchto omezení státního zaměstnance je změna služebního poměru upravená v § 47 zákona o státní službě, tedy přeložení.

ILUSTRACE FOT: PIXABAY.COM 3x

Státní zaměstnanec může být přeložen k výkonu služby do jiného služebního úřadu nebo do jiného organizačního útvaru služebního úřadu. Jedním z principů přeložení je možnost přeložit státního zaměstnance i bez jeho souhlasu. Při přeložení však musí příslušný služební orgán přihlídnout k osobním, zdravotním a rodinným poměrům státního zaměstnance. Bez předchozího souhlasu však nelze státního zaměstnance přeložit, jde-li o těhotnou státní zaměstnankyni, státní zaměstnankyni nebo státního zaměstnance pečující o dítě do 8 let, osamělou státní zaměstnankyni a osamělého státního zaměstnance, kteří pečují o dítě, které dosud nedosáhlo věku 15 let, nebo státního zaměstnance,

který prokáže, že převážně sám dlouhodobě pečuje o osobu, která se podle jiného právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost). K prokázání této posledně uvedené skutečnosti lze užít jakýchkoli prostředků, které tuto skutečnost prokazují, zejména pak doložení kopie dokladu prokazujícího závislost osoby a doklad prokazující, že státní zaměstnanec o tuto osobu převážně sám dlouhodobě pečuje.

Zásadním znakem přeložení je jeho dočasnost. Nejde tedy o trvalou změnu služebního poměru. Státního zaměstnance je možné přeložit pouze na dobu nezbytně nutnou, která musí být

určena předem, nejdéle však na dobu 60 dnů v kalendářním roce. Může jít tedy o jedno či více přeložení, které ale ve svém souhrnu nesmí překročit dobu 60 dnů v kalendářním roce. Přeložení státního zaměstnance, které bylo například určeno na dobu 10 dnů, lze prodloužit i bez jeho souhlasu, maximálně však do celkové doby přeložení 60 dnů. Tuto celkovou stanovenou dobu přeložení lze prodloužit, nejdéle však o dobu 60 dnů a pouze se souhlasem státního zaměstnance, tedy doba přeložení státního zaměstnance v kalendářním roce může za předpokladu jeho souhlasu s prodloužením původní 60denní doby činit maximálně 120 dnů.

Přeložení samozřejmě nelze vnímat jako možnost služebních orgánů

přesouvat státní zaměstnance, tak říkajíc kam se jim zlíbí. Nezbytnou podmínkou přeložení je totiž potřeba zajištění výkonu služby v jiném služebním úřadu nebo v jiném organizačním útvaru služebního úřadu, která musí trvat po celou dobu přeložení. V případě odpadnutí potřeby zajištění výkonu služby v jiném služebním úřadu nebo v jiném organizačním útvaru služebního úřadu tedy přeložení musí skončit, a to i když tento okamžik nastane dříve, než je stanovený konec doby přeložení.

Zákon o státní službě zejména předpokládá, že státní zaměstnanec je překládán k výkonu služby na jiné služební místo, než na kterém je zařazen, do jiného služebního úřadu nebo jiného organizačního útvaru služebního úřadu. Přeložení slouží k zajištění výkonu služby v jiném služebním úřadu nebo jiném organizačním útvaru služebního úřadu v případech, kdy je nezbytnost přeložení státního zaměstnance vyvolána například tím, že určitá služební místa nejsou obsazena a tato skutečnost ohrožuje řádný výkon služební agendy, která je s těmito služebními místy spojena.

Státního zaměstnance lze též přeložit k výkonu služby do jiného služebního úřadu nebo jiného organizačního útvaru služebního úřadu, aniž by současně došlo k přeložení státního zaměstnance na jiné služební místo. Takové přeložení slouží především k zajištění řádného výkonu služby v situacích, kdy sice v příslušném jiném služebním úřadu nebo jiném organizačním útvaru služebního úřadu nejsou volná služební místa, na která by bylo třeba někoho přeložit, ale agenda vykonávaná jiným služebním úřadem nebo jiným organizačním útvaru služebního úřadu vyžaduje z důvodu řádného výkonu služby momentální personální posílení (příkladem mohou být sezonní výkyvy v některých agendách, kdy se z různých důvodů například zvyšuje počet přijímaných a vyřizovaných žádostí).

Státní zaměstnanec může být přeložen k výkonu služby pouze v oboru služby, který dosud vykonává. Státního zaměstnance tedy nelze přelo-

žit k výkonu služby v oboru služby, který aktuálně nevykonává, i když má z tohoto oboru služby složenou zvláštní část úřednické zkoušky. Státního zaměstnance vykonávajícího službu ve více oborech služby lze přeložit na služební místo s méně obory služby. Služební místo, na které je státní zaměstnanec přeložen, tedy nemusí mít shodný počet oborů služby. Obráceně, tedy státního zaměstnance vykonávajícího službu v menším počtu oborů služby, než je počet oborů služby na služebním místě, na které má být přeložen, lze přeložit jen tehdy, pokud je přeložením zajišťována činnost pouze v oborech služby, které státní zaměstnanec vykonává.

„Na služební místo státního zaměstnance, jenž byl přeložen k výkonu služby na jiné služební místo, může být zařazen nebo jmenován jiný státní zaměstnanec ovšem jen na dobu určitou.“

Přeložení nelze použít k jinému účelu než k zajištění výkonu služby. Lze tedy shrnout, že institut přeložení lze použít pouze z důvodů vymezených v zákonu o státní službě, tedy k zajištění výkonu služby v jiném služebním úřadu nebo v jiném organizačním útvaru služebního úřadu na dobu určitou a v oboru služby, kterou státní zaměstnanec vykonává. Přeloženému státnímu zaměstnanci nelze ukládat úkoly, které nesouvisí s výkonem služby nebo nejde o úkoly v oboru služby, který vykonává.

Na služební místo státního zaměstnance, jenž byl přeložen k výkonu služby na jiné služební místo, může být zařazen nebo jmenován jiný státní zaměstnanec, ovšem jen na dobu určitou, která nesmí být delší než doba, po kterou trvá přeložení. Na dobu přeložení tohoto státního zaměstnance lze též uvolněné služební místo obsadit osobou v pracovním poměru.

Plat a ostatní náhrady související s přeložením státního zaměstnance

Pokud v důsledku přeložení dojde ke snížení platu státního zaměstnance, má přeložený státní zaměstnanec nárok na doplatek do výše platu před přeložením.

Plat a případný doplatek k platu vyplácí státnímu zaměstnanci po dobu přeložení vždy služební úřad, v němž je služební místo, na kterém byl státní zaměstnanec zařazen před přeložením (tedy „mateřský“ služební úřad), který plat a případně doplatek určuje v rozhodnutí o přeložení. Ke změně platu zásadně nedochází v případech, kdy je státní zaměstnanec přeložen k výkonu služby pouze do jiného služebního úřadu nebo jiného organizačního útvaru služebního úřadu, aniž by byl současně překládán na jiné služební místo, neboť státní zaměstnanec je stále zařazen na tomtéž služebním místě a ve vztahu k tomuto služebnímu místu pobírá plat [výjimkou by mohl být případ, kdy je v souvislosti s přeložením dočasně přiznán, nebo kdy naopak nenáleží některý z příplatků (zvláštní příplatek, příplatek za službu ve ztíženém pracovním prostředí)].

Při přeložení státního zaměstnance do jiné obce, než ve které je jeho služební působiště nebo bydliště, zajistí služební úřad, do kterého byl přeložen, státnímu zaměstnanci ubytování na své náklady a poskytuje mu náhrady výdajů jako při služební cestě.

Rozhodování ve věci přeložení

Přeložení je změnou služebního poměru, která je založena rozhodnutím příslušného služebního orgánu v řízení ve věcech služby. Je-li státní zaměstnanec překládán do jiného služebního úřadu (ať již na jiné služební místo, nebo beze změny služebního místa pouze k faktickému výkonu služby v jiném služebním úřadu), přeložení je činěno v součinnosti příslušných služebních orgánů. Prakticky v takových případech ten služební orgán, v jehož služebním úřadu se vyskytla aktuální potřeba zajištění výkonu služby formou přeložení, požádá jiný služební orgán o přeložení

některého/některých státních zaměstnanců a poskytne příslušnému služebnímu orgánu potřebnou součinnost a podklady pro rozhodnutí o přeložení (včetně podkladů pro rozhodnutí o platu státního zaměstnance, zejména pokud jde o případ přeložení na jiné volné služební místo). Příslušný služební orgán následně rozhodne o přeložení státního zaměstnance.

Proti rozhodnutí o přeložení může státní zaměstnanec v zákonné lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí podat odvolání. Odvolání však nemá odkladný účinek, takže přeložený státní zaměstnanec je povinen vykonávat službu v souladu s rozhodnutím o přeložení. Jistě není bez zajímavosti, že je-li pravomocné rozhodnutí o přeložení zrušeno pro nezákonnost (například v přezkumném řízení, správním soudem), přísluší státnímu zaměstnanci od služebního úřadu, z něhož byl přeložen, jeden měsíční plat, který mu příslušel před nezákonným přeložením – jde o jakousi formu odškodnění za nezákonné přeložení. Vznik tohoto nároku státního zaměstnance je vázán na věcné posouzení, kterým byla shledána nezákonnost pravomocného rozhodnutí o přeložení – nárok tedy nevzniká, pokud je rozhodnutí o přeložení zrušeno nadřízeným služebním orgánem v odvolacím řízení.

Zařazení po odpadnutí důvodu přeložení

Po odpadnutí důvodu přeložení (ať již uplynutím doby uvedené v rozhodnu-

tí, nebo odpadnutím samotné potřeby přeložení) se státní zaměstnanec rozhodnutím služebního orgánu zařadí zpět na své původní služební místo. Pokud nebyl státní zaměstnanec přeložen na jiné služební místo, ale pouze do jiného služebního úřadu nebo jiného organizačního útvaru služebního úřadu k výkonu služby, zařadí se zpět do svého „mateřského“ služebního úřadu nebo „mateřského“ organizačního útvaru služebního úřadu.

Pokud byl státní zaměstnanec přeložen na jiné služební místo a jeho původní služební místo bylo v mezidobí zrušeno z důvodu změny systemizace, zařadí se na jiné volné služební místo. K výkonu služby na služební místo zařazené v nižší platové třídě však lze státního zaměstnance v tomto případě zařadit jen s jeho souhlasem. Pokud by snad nemohl být státní zaměstnanec zařazen ani na jiné volné služební místo, musel by jej služební orgán zařadit mimo výkon služby z organizačních důvodů.

Závěrem lze tedy jen znovu poukázat na skutečnost, že v institutu přeložení se promítá právě ona již zmiňovaná zvláštní povaha služebního poměru, který s sebou nese v některých případech omezení státního zaměstnance, kdy v případě přeložení je na určitou dobu vytržen z lůna svého dosavadního útvaru či služebního úřadu, v němž je zařazen, a musí vykonávat činnost, která sice odpovídá oboru služby, který vykonává, ale i tak může jít v některých ohledech o činnost odlišnou. Na druhou stranu

Poradní sbor

K plnění koordinační úlohy Ministerstva vnitra v oblasti státní služby a k zajištění implementace zákona o státní službě a souvisejících právních předpisů zřídil náměstek ministra vnitra pro státní službu v březnu letošního roku jako svůj poradní orgán poradní sbor k zákonu o státní službě. Jeho stávajících 16 členů bylo vybráno z řad odborníků věnujících se ve své činnosti agendě služebních vztahů státních zaměstnanců. Náměstek pro státní službu jako předseda poradního sboru může požádat o spolupráci s poradním sborem i další experty, kteří nejsou členy poradního sboru, ale mají právo účastnit se jednání poradního sboru a vyjádřit své stanovisko. Poradní sbor by měl přispět k dodržování koncepčního přístupu při interpretaci a aplikaci zákona o státní službě a za tím účelem vydávat výkladová stanoviska k jednotlivým bodům programu jednání. Tato stanoviska mají nezávazný charakter a zveřejňují se na internetových stránkách sekce pro státní službu pod odkazem Dokumenty a stanoviska/Poradní sbor náměstka MV pro státní službu. Požádá-li o to člen poradního sboru, připojí se k výkladovému stanovisku i jeho případné odlišné stanovisko. V letošním roce bude poradní sbor k zákonu o státní službě zasedat čtyřikrát, přičemž o jednotlivých výkladových stanoviscích přinesou zprávu příští newslettery sekce pro státní službu. ■

i taková změna služebního poměru může přinést pozitivní efekt samotnému státnímu zaměstnanci, který jejím prostřednictvím nabude nové zkušenosti, které pak může uplatnit v další praxi. ■

Zpracoval **Mgr. Karel Moravec**, vedoucí oddělení řízení ve věcech státní služby odbor systemizace, organizace a koordinace státní služby Ministerstva vnitra.

Skončení služebního poměru v důsledku nevykonání úřednické zkoušky

Úřednická zkouška představuje významný institut zákona o státní službě a je též promítnutím zásady profesionalizace české státní správy jako jedné ze základních zásad státní služby. Povinnost úspěšně vykonat úřednickou zkoušku (její obecnou část) se vztahuje i na státní zaměstnance přijaté do služebního poměru na dobu určitou podle § 191 odst. 1 zákona o státní službě (z důvodu nesplnění délky požadované praxe). Tito zaměstnanci musí úspěšně vykonat obecnou část úřednické zkoušky nejpozději do 30. června 2017, jinak jejich služební poměr zaniká.

Jestliže státní zaměstnanec nevykoná úřednickou zkoušku úspěšně napoprvé, přiznává mu zákon o státní službě možnost úřednickou zkoušku jednou opakovat, a to za předpokladu, že zaměstnanec podá písemnou žádost. Žádost o opakování úřednické zkoušky musí být doručena služebnímu orgánu do 30 pracovních dnů po doručení zprávy o neúspěšném vykonání úřednické zkoušky, jinak možnost opakovat zkoušku zaniká.

Pokud státní zaměstnanec přijatý do služebního poměru podle § 191 odst. 1 zákona o státní službě, který napoprvé úspěšně nevykoná obecnou část úřednické zkoušky, nepodá žádost o její opakování ve stanovené lhůtě, nebo žádost podá opožděně, služební poměr tohoto státního zaměstnance zaniká ze zákona dnem 30. června 2017. Doba trvání služebního poměru se při opakování úřednické zkoušky neprodlužuje. Pro řádnou i opakovanou úřed-

nickou zkoušku dále platí, že služební orgán vyrozumí nejmeně 21 dnů předem dnem konání úřednické zkoušky písemně státního zaměstnance o termínu a místě jejího konání. Při stanovení termínu konání řádné či opakované úřednické zkoušky se přihlíží k žádosti státního zaměstnance.

Pakliže výše uvedený státní zaměstnanec úspěšně nevykoná ani opakovanou úřednickou zkoušku, jeho služební poměr zanikne posledním dnem kalendářního měsíce, v němž nevykoná úspěšně ani opakovanou úřednickou zkoušku (respektive její obecnou část), nejpozději však marným uplynutím lhůty pro úspěšné vykonání úřednické zkoušky, tedy dnem 30. června 2017.

Dále je vhodné zdůraznit, že při hlášení na úřednickou zkoušku je v dispozici státního zaměstnance a ten by měl zvážit též stanovené lhůty,

kteřé mohou mít na termín konání (i opakované) úřednické zkoušky vliv. Sám státní zaměstnanec, který má na základě zákona o státní službě povinnost složit úřednickou zkoušku, totiž musí dbát svých práv a plnění uložených povinností. I v tomto případě se uplatní zásada, že práva náleží bdělým (*vigilantibus iura scripta sunt*). Na druhou stranu mají služební úřady povinnost umožnit státním zaměstnancům vykonat úřednickou zkoušku v souladu s právními předpisy, a to za předpokladu dodržení všech zákonných lhůt, především v souladu se zásadou šetření oprávněných zájmů osob a zásadou výkonu veřejné správy jako služby veřejnosti. V souvislosti s výše uvedeným bude ze strany sekce pro státní službu na základě její metodické a koordinační role při usměrňování provádění úřednické zkoušky kladen důraz mimo jiné i na informování výše uvedených státních zaměstnanců jednotlivými služebními úřady o lhůtách týkajících se úřednické zkoušky a následcích jejich nedodržení do délky trvání služebního poměru. ■

Zpracovaly **Mgr. Denisa Šecová**

a **Mgr. Veronika Mojdlová,**

oddělení
právní
podpory
a mezinárodní
spolupráce ve
státní službě,
odbor vzdělávání
a mezinárodní
spolupráce ve státní
službě, sekce pro státní
službu Ministerstva
vnitra.

